ואי תנא שעה אחת משום דלא נחית לדוקא אבל אחת ומחצה דנחית לדוקא אימא לא לימני תרתי קמשמע לן כולהו נזיר שתים:

מתני' אהריני נזיר שלשים יום ושעה אחת נזיר שלשים ואחד יום שאין נזירות לשעות:

גמ' אמר רב בלא שנו אלא דאמר שלשים ואחד יום אבל אמר שלשים [יום] ויום אחד נזיר שתים רב סבר לה כרבי עקיבא דדריש לישנא יתירא אדתנן לא את הבור ולא את הדות אע"פ שכתב לו עומקא ורומא גוצריך ליקח לו דרך דברי ר"ע וחכ"א א"צ ליקח לו דרך ומודה רבי עקיבא בזמן שאמר לו חוץ מאלו דשאינו צריך ליקח לו דרך:

מתני'

ואי תנא שעה אחת. התם הוא נמי הואיל דלא נחית לנזירות דוקא למהוי שלשים יום ושעה אחת לפי שאין א]נודרין לשעות להכי הוא דאמר דמחייב בשתי ב]נזירות: אבל היכא דאמר נזירות אחת ומחצה דנזירות נחת לדוקא אימא דלא לימני תרתי אלא מ"ה ימים בלבד: **קמ"ל.** דבכולהו חייב תרתי (א) והיכא דאמר ברישא הריני נזיר סתמא חיילא עליה נזירות ג] וכי הדר ואמר או יום אחד או שעה אחת או נזירות ומחצה כיון דקיבל מקצתה ד]כמי שקיבל את כולה דמי וחייב בב' ה]נזירות: **מתני' האומר הריני נזיר שלשים יום** ו] **ושעה אחת.** נעשה כאומר ל"א יום ואינו חייב אלא ל"א יום בלבד: **גמ' אמר רב.** ז]האי דדייקי' ממתני' דכי אמר שלשים יום ושעה נעשה כמי שאמר ל"א ואינו חייב בנזירות אלא ל"א בלבד: **לא שנו אלא דאמר ל"א יום אבל אמר הריני נזיר שלשים יום ויום אחד.** כיון דאמר לישנא יתירא הוי נזיר שתים דרב סבר לה כר"ע דדריש לישנא יתירא דתנן המוכר ח]בית לחברו והיה לו שם בור ודות לא מכר את הבור ואת הדות אע"פ שכתב לו עומקא ורומא: **וצריך.** לו למוכר ליקח לו דרך לילך לבור ודות שלו או יפרח באויר דברי רבי עקיבא דקסבר (ב) בעין יפה הוא מוכר ולא שייר דרך לעצמו: **וחכמים אומרים אינו צריך ליקח לו דרך.** דאמרינן כשם ששייר את הבור ואת הדות לעצמו כך שייר לו דרך: **בזמן שאמר לו.** מוכר בפירוש חוץ מאלו בור ודות כיון דאמר לישנא יתירא דהא אפילו לא אמר חוץ לא הוו מכורין להכי אמר חוץ לשייר לו את הדרך:

מתני'

ג) **ולהוי כל פרסה ופרסה.** אמתני' פריך כי אמר מכאן ועד סוף העולם נחשוב כמה פרסה עד סוף העולם למנין שהעולם מהלך חמש מאות שנה ושמא[1] דמנין נזירות קביל עליה כמנין פרסאות לחומרא א] ולא מצינן לפרושי להקל ואין להקשות אם כן היה לו [לומר] מנין סוף העולם דניחא[2] ליה טפי שיהא כל פרסה ופרסה בפני עצמו שיוכל לגלח עצמו בסוף כל שלשים יום אבל אין לפרש ולומר דקאי ופריך למאי דמסיק מיניה דכיון דטעמא הוי משום דהחזיק בדרך אין בדעתו להיות נזיר כי אם בהיותו בדרך לכך צריך לפרש דקאי אמתני' ומשני באתרא דלא מני פרסה דליכא למימר דכמנין פרסה קביל עליה ופריך ולהוי כל אוונא ואוונא כמנין מהלך ימים שעד סוף העולם קביל עליה נזירות מי לא תנן הריני נזיר כשער ראשי כו' הרי זה נזיר לעולם כו' אלמא נזירות הרבה קביל עליה ולא מפרשינן למילתיה לקולא למימר הריני נזיר שלשים יום וכשיער ראשי דקאמר כלומר אריכא לי האי מילתא ג) (דקאמר) כאילו אמרתי הריני נזיר כמנין שיער ראשי ומשני כל מילתא דאית ליה קצבתא לא קתני פירוש האומר הריני עד סוף העולם אית להו קצבתא דמהלך העולם חמש מאות שנה [ואם] נזירות במנין קביל עליה ה"ל לפרש להדיא אחרי שיש להם מנין ולכך י"ל דחד נזירות קביל עליה אבל שיער ראשי ועפר הארץ וחול הים אין להם קצבה ומנין ורוצה לומר דבמנין שיער ראשו קביל עליה נזירות ומה שלא פירש לפי שלא ידע מנין השיער: **והתניא.** בניחותא שיש חילוק בין קיצבתא ובין לא קיצבתא כל[3] ימי חייו או נזיר לעולם אין לו קיצבה שאינו יודע ימי חייו וה"ז נזיר לעולם כאבשלום ומיקל ומביא ג' בהמות למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה לעיל (דף ז:) אפי'[4] ק' שנה ואפילו אלף שנה ומסתמא לא יחיה כל כך וה"ל כל ימי חייו [ואפ"ה][5] חלוק בדינו דאין זה נזיר לעולם כאבשלום להקל אלא נזיר עולם נזיר[6] ארוך עד יום מותו וא"ת ב] כיון[7] [דמחלק] מתניתא [בין דלית ליה] קיצבתא לאלף שנים דאית להו קצבתא א"כ גם במתניתין יהיה נזיר ארוך עד יום מותו כמו באלף שנים וי"ל דשאני הכא דאמר הריני נזיר אלף שנים ולא אמר מכאן משמע נזירות ארוך קביל עליה אבל במתניתין אמר מכאן ועד סוף העולם דמשמע טפי אריכא ליה מילתא כמכאן ועד סוף העולם [מלומר] דנזירות ארוך קביל עליה מדלא אמר הריני נזיר עד סוף העולם ולא מייתי מהך ברייתא אלא דאיכא חילוק בין מילתא דאית ליה קיצבתא [למילתא דלית ליה קיצבתא] דשלשה[8] עניני נזיר [יש] אמר כשיער כעפר כחול נזיר לעולם נזירות אחר נזירות ומגלח כל שערו בין ד) נזירות ומביא קרבנותיו אמר כל ימי חייו נזיר[9] לעולם [הרי זה] נזיר לעולם כאבשלום ולא לגלח לגמרי אלא להקל למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה ומביא ג' בהמות אמר מאה שנה או אלף שנה הרי זה נזירות ארוך עד יום מותו ואינו לא מגלח ולא מיקל ולא מביא קרבן כל ימיו: ג] **הואיל כו'.** ואינו יומי מובדל זו מזו וי"ל דנזירות קביל עליה שאין אוונות מובדלות זו מזו ופריך גבי כו'[10] יום אחד מדקרי ליה יום אחד משמע להבדילו מיום[11] קאמר א"כ מהלכין[12] הימים ומובדלים גם הם ומשני הכי קאמר יממא ולילייא חד יומא פי' הערב שלפני היום לענין[13] שבת ויו"ט ולא לאפוקי מיומא דבתריה קאמר אלא כל הימים נוגעים זה בזה: **שאני התם דקתני הריני נזיר אחת.** דמשמע ליה דקאי ארישא דקתני הריני נזיר אחת גדולה או אם אמר הריני נזיר אחת מכאן ועד סוף העולם כיון[14] דאמר הריני נזיר ואחת[15] ה) אריכא ליה ואמרינן דאריכא ליה מילתא כמכאן ועד סוף העולם ואמוראי קמאי לא משמע להו דקאי מכאן ועד סוף העולם אחת: **הריני נזיר ויום אחד.** וסמך נזיר בדיבורו אבל היום ואבל השעה הוי כאילו אמר הריני נזיר ונזיר יום אחד או נזיר[16] שעה ו) או נזיר מחצה שלא היה יכול לקרב תיבת נזיר יותר אבל מחצה שלא היה יכול לומר הריני נזיר ומחצה דלא משמע מידי על מה מחצה על כן אמר נזיר אחת ומחצה וחשוב כאילו פירש ונזיר[17] ומחצה פירוש חצי נזירות ואם אמר בפירוש הריני נזיר יום אחד ואפילו שעה אחת הוי נזיר שלשים יום שאין נזירות ליום אחד וכל שכן לשעה הלכך הוי נזיר שתים: **הריני נזיר ויום א' הכא הוא דאין נזירות ליום א'.** פי' דחשבינן ליה כאילו אמר הריני נזיר ונזיר יום א' ואילו אמר הריני נזיר ונזיר יום אחד ואין נזירות ליום[18] אלא ל' יום להכי מני תרתי נזירות אבל אמר הריני נזיר ושעה אחת כאילו אמר נזיר[19] שעה אחת למנין[20] ל' ואחד דס"ד דדי לנו מאותה שעה לעשות יום ומצרפינן בהדי ל' יום ויהיה ל"א יום קמ"ל כיון דיש להוסיף על דבורו נוסיף נזירות שלם: ז) **ואי תנא שעה אחת משום דלא נחית לדוקא.** פי' דבר[21] שאינו יכול להיות שאין נודרין שעות וכיון שיש להוסיף על דבורו נוסיף נזירות שלם אבל אחת ומחצה דנחית לדוקא שיכול להיות נזיר אימא לא לימני תרתי אלא מ"ה[22] הוי קמ"ל דבכולהו נזיר שתים: **הריני נזיר שלשים [יום] ושעה אחת.** ומעתה לא קיימא דבור דנזיר אשעה והוי נזירות ל"א יום שאין הנזירות לשעות ומאותה שעה נעשה יום והוי כאילו אמר הריני נזיר שלשים ואחד יום דודאי חייל עליה ל"א יום דיום אחד מצטרף שפיר בהדי שלשים יום למיהוי נזיר כל ל"א יום והוא הדין אם אמר הריני נזיר שלשים (יום) ויום אחד דלא הוה נזיר אלא ל"א יום כיון שהפסיק בתיבת ל' דארישא קאי אלא דנקט אחד מן הדינין ומאי דסליק חילק דהיינו דקאמר לעיל הריני נזיר ושעה אחת והוא הדין שיש לחלק ארישא דמתניתין דקאמר הריני נזיר ויום אחד: **לא שנו אלא דאמר ל"א יום.** פי' [אז] לא הוי נזיר אלא ל"א יום אבל אמר שלשים יום ויום אחד נזיר שתים לפי שייתר בלשונו ב' פעמים יום וכדמפרש ואזיל דסבר לה כר"ע וק"ק דבמתניתין לא קתני האי לישנא ל"א יום אלא ל' ושעה אחת וי"ל דבמתניתין פירש לישנא דסליק היינו הריני נזיר [ושעה] אחת (יום) והוא הדין דברישא נמי כי אמר הריני נזיר ויום אחד דהוי נזיר שתים [אי אמר] הריני נזיר [ל'] ויום אחד דהפסיק בתיבת שלשים בינתיים דלא הוי נזיר אלא שלשים ואחד יום והאי קאמר רב לא שנו[23] שאינו מפרש להדיא ודייק ליה מדיוקא: **לא את הבור כו'.** שאינו בכלל בית וצריך מוכר זה ליקח לו דרך לבור מן הלוקח שמכר לו בעין יפה ולא שייר לעצמו: **אין צריך ליקח לו דרך.** דבעין רעה מוכר ושייר לעצמו דרך: **חוץ מאלו וכו'.** שייתר בלשונו שבלאו הכי לא מכר את הבור אלא לשייר לעצמו דרך קמיכוין: ח) **הריני נזיר כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים הרי זה נזיר לעולם ומגלח אחת לשלשים יום.** פירוש נזירות הרבה קיבל עליו כעפר הארץ וכחול הים ומגלח ביום[24] שלשים ומביא קרבנותיו: **אין זה מגלח אחת לשלשים יום.** פירוש רבי סבירא ליה דנזירות מרובה[25] קביל עליו עד יום מותו עד שיאמר בפירוש נזירות כדמסיק ואי זהו מגלח אחת לשלשים יום האומר הרי עלי נזירות כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים:

הריני

עין משפט נר מצוה

לט א מיי' פ"ג מהל' נזירות הלכה ד:
מ ב מיי' שם הלכה ח:
מא ג ד מיי' פכ"ה מהל' מכירה הלכה [ג] ג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' ריד סעיף ב וסעיף יא:

מוסף רש"י

לא את הבור ולא את הדות. המוכר את הבית לא מכר את הבור שבה או את הדות. בור בחפירה בלא בנין כתלים, ודות בבנין (ערכין יט.). **אע"פ שכתב לו עומקא ורומא.** כדאוקמא רב דימי בגמרא דעומקא ורומא בסתמא לא קני ואהני עומקא ורומא למיקני עומקא ורומא ולא למיקני בור ודות, שתשמישן חלוק מן הבית, שאינו עשוי אלא לשאוב ממנו מים (רשב"ם ב"ב סד. וכעי"ז שם קלח:). **וצריך.** מוכר, **ליקח לו דרך.** מן הלוקח לילך בה לאותו בור ודות, שהרי כל הקרקע מכר לו ולא שייר בה כלום, דסבירא ליה מוכר בעין יפה מוכר (ערכין יט. וכעי"ז ברשב"ם ב"ב שם ושם). **וחכ"א אינו צריך ליקח לו דרך.** דמוכר בעין רעה מוכר ודרך שייר לו (ערכין יט.). **בזמן שאמר לו.** מוכר ללוקח בית אני מוכר לך, חוץ מאלו. בור ודות, **שאינו צריך ליקח לו דרך.** אלמא כיון דלא צריך לפרושי דהא מסתמא נמי אין בור ודות בכלל הבית ופירש, ודאי לטפויי מילתא קאמר ולהודיעו שמשייר לעצמו (ערכין יט.) ולרבנן לא אתי לטפויי כלל, דבלאו הכי שייר לעצמו דרך ולרווחא דמילתא אמר כן שלא יאמר הלוקח כל הבית מכרת לי ולא עכבת דרך, שאין כל מוכרין בקיאין בדינין והלכך פירש כל כך (רשב"ם ב"ב סד.).

פי' הרא"ש

יום כיון דאין נזירות פחו' מל' יום וכן נמי הריני נזיר ושעה א' וכן נמי הריני נזיר א' ומחצה מפרשי' לה הריני נזיר א' והריני נזיר מחצה: [מתני'] הריני נזיר ל' יום ושעה אחת נזיר ל"א יום. שאין נוזרים שעות דכיון דהזכיר ל' הוי כאילו אמר ל' וא' יום דלא אמרי' דיום א' הוי נזיר בפני עצמו כיון דבעי לצרפו למנין ל' שהזכיר תחלה ושעה א' הוי כיום א' דאין נודרין שעות אבל אמר הריני נזיר ושעה אחת לא רצה להוסיף [רק] נזירות אחרת שאין מונין נזירות לשעות אלא לימים ולא בא להוסיף כי אם יום א' (פי' ימים לשעות) והוי כאילו אמר ל"א יום: **לא שנו אלא [דאמר] ל"א יום** כלומר הא דאמר במתני' אם אמר הריני נזיר ל' יום ושעה שהוא נזיר ל"א יום לפי שאין נודרים שעות והוי כאילו אמר ל"א יום דווקא דאמר ל' ואחד יום

דומיא דל' יום ושעה אבל אמר ל' יום ויום א' מייתור לשונו דאמר יום יתירא קאמר רב הכי: **לא את הבור ולא את הדות** אם מכר לו בית סתם לא מכר את אלו. בור בחפירה ודות בבנין א) ושניהם לבינו שמים ושויין. **וצריך** ליקח לו דרך דמוכר בעין יפה מוכר ולא שייר לו דרך ורבנן סברי מוכר בעין רעה מוכר: בזמן שא"ל חוץ מאלו א"צ ליקח לו דרך דכיון דלא הוה צריך לשייר אלו ושייר לישנא יתירא לשייר לו דרך קא אתי וה"ה דרבנן סברי דלישנא יתירא לשיורי קאתי אלא דליכא מידי לשיורי ונקט ר"ע דאיהו בפי' קאמר דלטפויי קאתי ואע"ג דרב פסיק התם דהלכה כחכמים דמוכר בעין רעה מוכר מ"מ בלישנא יתירא לא פליגי כדפרישית

א) אולי צ"ל ושניהם לאו בידי שמים עשויין.

מסורת הש"ס

א) ערכין יט. ב"ב סד. קלח., ב) [שייך לע"א], ג) יעב"ץ מ"ז, ד) צ"ל כל, ה) צ"ל טריפתא, ו) ג"א אבל, ז) [ע"כ שייך לע"א], ח) שייך לדף ח.

נוסחת הריב"ן

א] נוהגין: ב] נזירות. ג] נזירות ל': ד] כאילו קבל כולה: ה] נזירות: ו] ל' יום ויום א' ושעה כו': ז] דהאי: ח] שדה.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קמ"ל וכו' דהיכא דאמר: (ב) ד"ה וצריך וכו' דקסבר מוכר בעין יפה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה ולהוי כל פרסה ופרסה וכו' לחומרא ולא מצינן. נמחקו תיבות ולא מצינן. וע"ב ומנא לן כל"ל א"מ: ב] ד"ה והתניא בניחותא שיש חילוק וכו'. ואח"כ כיון [דמחלק] מתניתא [בין דלית ליה] קיצבתא עכ"ל. מן תיבת כיון עד תיבת קיצבתא נמחק וצ"ל ואח"כ גריס כיון דמדמי מתני' קיצבתא: ג] ד"ה הואיל כו' ואינו יומי מובדל זו מזו וי"ל דנזירות קביל עליה שאין אוונות מובדלות זו מזו עכ"ל כל זה נמחק. נ"ב הואיל ומובדלות זו מזו וי"ל דנזירות הרבה קביל עליה משא"כ אוונות שאין מובדלות זו מזו כל"ל א"מ:

הגהות התוספות

1. צ"ל ושמא. 2. צ"ל דניחא ליה כו'. 3. צ"ל דתניא הריני נזיר כל ימי חיי או נזיר כו'. 4. צ"ל ואם אמר אפילו ק' כו'. 5. צ"ל אפ"ה. 6. תיבת נזיר נמחק. 7. צ"ל וא"ת כיון דמדמה מתניתין דליכא קיצבתא לאלף שנים כו'. 8. צ"ל ושלשה. 9. צ"ל או נזיר לעולם. 10. תיבת כו' נמחק, וצ"ל יומי נמי הכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד כו'. 11. צ"ל מיום אחר. 12. צ"ל מהלך הימים מובדלים גם הם. 13. צ"ל הערב שלפני היום עם היום שאחריו לענין שבת כו'. 14. צ"ל וכיון. 15. צ"ל נזיר אחת אמרינן דמריכא ליה ואריכא ליה מילתא כמכאן כו'. 16. צ"ל או נזיר שעה או נזיר ומחצה כו'. 17. צ"ל או נזיר בלי ולא. 18. צ"ל ליום אחד. 19. צ"ל נזיר ונזיר שעה כו'. 20. בס"א לימני. 21. צ"ל נדר דבר כו'. 22. צ"ל מ"ה יום. 23. כאן הס"ד. ומה"ד דדריש לישנא יתירא, שאינו מפרש כו' כצ"ל. 24. צ"ל בכל. ותיבת ביום נמחק. 25. צ"ל מרובה.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מתני' א)הריני נזיר כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים הרי זה נזיר עולם ומגלח אחת לשלשים יום רבי אומר אין זה מגלח אחת לשלשים יום ואיזהו מגלח אחת לשלשים האומר הרי עלי נזירות כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים ב)הריני נזיר מלא הבית או מלא הקופה בודקין אותו אם אמר אחת גדולה נזרתי נזיר ל' יום ואם אמר סתם נזרתי רואין את הקופה כאילו היא מלאה חרדל ונזיר כל ימיו ג)הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני אומדין כמה ימים מכאן עד מקום פלוני אם פחות מל' יום נזיר ל' יום ואם לאו נזיר כמנין הימים הריני נזיר כמנין ימות החמה ד)מונה נזירות כמנין ימות החמה אמר רבי יהודה מעשה היה כיון שהשלים מת:

גמ' רואין את הקופה כאילו מלאה חרדל ונזיר כל ימיו ואמאי וליחזייה כאילו מלאה קישואין ודלועין ותיהוי ליה תקנתא אמר חזקיה במחלוקת שנויה ור"ש היא דאמר אדם מכניס את עצמו לדבר שספיקו חמור מודאי דתניא ו)הריני נזיר ע"מ שיהא בכרי זה מאה כור והלך ומצאו שנגנב או שאבד ר"ש אוסר ה)שספק נזירות להחמיר ר' יהודה ח)מתיר שספק נזירות להקל רבי יוחנן אמר אפילו תימא רבי יהודה התם לא נחית ליה לנזירות הכא נחית ליה לנזירות במאי לסלוקיה מיניה אמאי לא ליחזיה לקופה כאילו מלאה קישואין ודלועין ותיהוי ליה תקנתא י)הא ס"ד נזירות הוא דקביל עילויה

דר'

רש"י

מתני' האומר הריני נזיר כשער כו'. א)[דאמרינן] נזירות כשער ראשו קבל עליו והרי זה נזיר עולם לפי שסערות ראשו מרובין משני חייו ויהא מגלח כל ימיו אחת ב)בסוף שלשים ויביא קרבן: **רבי אומר אין זה מגלח אחת** ג)**לשלשים.** והאי דקאמר (א) כשער ראשי חדא נזירות אריכא קבל עליו כשיעור שער ראשו ואינו יכול להשלימה ואינו מגלח לעולם: **אלא איזהו שמגלח אחת לשלשים יום זה שאמר הרי עלי נזירות כשער ראשי.** דהואיל ואמר (ב) עלי נזירות משמע דקא מפליג בין נזירות לנזירות ויהא מגלח בסוף כל שלשים ומביא קרבן: **בודקין אותו אם אמר אחת גדולה נזרתי הרי זה נזיר שלשים יום.** ותו לא. והא דאמר מלא הבית משמע כאילו אמר אריכא לי מילתא כמלא הבית או כמלא קופה: **ואם אמר סתם נדרתי.** נעשה כאילו אמר מלא חרדל ונעשה כל ימיו נזיר דאמרינן נזירות כמנין גרעיני חרדל שבו קבל עליו ואין להם הפסקה כל ימיו: **גמ' ואמאי וליחזייה.** להאי קופה כאילו מלאה קישואין ואי מחזקא מינייהו י' נימא די' ד)נזירות של שלשים שלשים קבל עליו: **ותיהוי ליה תקנתא.** אחר אותם עשרה ה)נזירות לשתות ביין: **אמר חזקיה במחלוקת שנויה.** דאיכא מאן דסבירא ליה (ג) ו) כוותיה ומתני' ז)לא תני הכי: **ר"ש היא דאמר אדם מכניס עצמו לדבר שספקו חמור** ח)**מודאי.** דאילו נזיר ודאי מגלח ומביא קרבן ונאכל ואילו על ספיקו לא מצי ט)מגלח דהכי מפרש באלו מותרים במסכת נדרים י): **הריני נזיר כו' ר"ש אוסר.** שחייב בנזירות י)דהואיל דהוי ספק אי הוו ביה מאה כור אמרינן דהוי ביה ודאי מאה כור וליהוי נזיר שכל ספק נזירות להחמיר א] דספיקו בנזיר חמור מודאו ב] דאילו ודאי שלא היו בו מאה כור לא הוי נזיר השתא דהוי ספק אמרינן דנזיר הוא. הכי נמי במתניתין כ)דהואיל דספקא הוא דלא ידעינן אי אדעתא דמלאה קשואין אי ל)בחרדל קאמר אמרינן ביה ספק נזירות להחמיר וכמאן דמלאה חרדל קאמר ואין לו תקנה אבל אליבא מ)דמ"ד שכל ספק נזירות להקל לדידיה אמרינן רואין אותה כאילו מלאה קשואין: **ר' יוחנן אמר אפילו תימא כר' יהודה.** דהתם טעמא מאי אמר ר' יהודה דספק נזירות להקל דדלמא לא הוו ביה מאה כורין ולא נחית ליה לנזירות כלל ומספיקא לא אמרינן ליה דליהוי נזיר כי היכי דלא לייתי חולין לעזרה לכי משלים נזירותו(ד): **אלא הכא כיון דנחית ליה לנזירות.** אי משום מלאה קישואין אי משום מלאה חרדל נזירות נ)חיילא עליה ממה נפשך וכיון דנחית לנזירות במאי לסלקיה ס)מש"ה אית לן למימר דנזירות כמנין גרעיני חרדל קיבל עליו ולעולם כל ימיו יהא אסור ביין: **אמאי לא ניסלקיה נימא דליחזיה כאילו מלאה קישואין.** ולכי משלים ליה נזירות כמנין קישואין שיכולין ליכנס בתוך הקופה ומייתי ליה קרבן ע)הוי כמסולק ועומד דכלא נחית ליה לנזירות דמי ותיהוי ליה תקנתא: **הא.** לא מלית אמרת פ)דנזירות קבל עליו:

דרבי

תוספות

הריני נזיר מלא הבית מלא הקופה. פירוש בית ריקנית או קופה ריקנית ס)לפניו בודקין אותו אם אמר אחת גדולה נדרתי נזיר שלשים יום פי' נזירות אחת נדרתי והא דקאמר מלא הבית דאריכא ליה מילתא [כו'] ואינו נזיר אלא שלשים יום: [ואם אמר סתם] נדרתי. רואין הקופה כאילו מלאה חרדל ונזיר כל ימיו לרבנן דלעיל נזירות אחר נזירות ולרבי נזירות ארוך:

מכאן ועד מקום פלוני פחות[1] מל' יום נזיר שלשים יום. מידי דהוה אאומר הריני נזיר יום אחד דהוי נזיר ל' יום: ואם לאו נזיר כמנין הימים. וכדפריש'[2] לעיל דמיירי כשהחזיק בדרך:

כמנין ימות השנה מונה נזירות כמנין ימות השנה. דהיינו שס"ה חדשים יהיה נזיר נזירות אחר נזירות ומגלח בינתיים ומביא קרבן כיון דקאמר כמנין משמע נזירות[3] ולא נזירות ארוך: **אמר** רבי יהודה מעשה היה וכיון שהשלים מת. רבי יהודה לסיועי' לתנא קמא קאתי וקאמר מעשה היה וחייבוהו חכמים נזירות הרבה וכיון שהשלים כולו מת:

וליחזייה כאילו היא מלאה קישואין ודילועין ותהוי ליה תקנתא. אמתני' קא פריך דקאמר רואין כאילו היא מלאה חרדל ואין לו תקנה והוא הדין דמצי למיפרך וליחזי כמאן דמלי בלק ולא נתכוון זה אלא לנזירות אחת [וניקבל] עליה וקשה להיאך ניקל עליה מספק ויש לומר דהתם תנן במסכת טהרות (פ"ד מ"ז) ספק נזירות להקל וא"ת והא לעיל גבי מכאן ועד סוף העולם פריך לחומרא ויש לומר דהתם לא ידע שום לד דמצי למימר לקולא בלישנא דמכאן עד סוף העולם ולפום ריהטא משמע דנזירות קבל עליה מכאן ועד סוף העולם ולכך פריך לחומרא ממשמעות לשונו אבל הכא קס"ד דאין אדם מכניס עצמו לדבר דספקו חמור מודאו שעל ידי ספק יהיה חמור לו מאילו קבל עליו נזירות ודאי כמו שאם בבירור לחרדל נתכוין מונה נזירות אחר נזירות לעולם ומגלח בין כל אחת ואחת ומביא קרבן והשתא דאיכא לספוקי [דלקישואין או] לבלק נתכוין משיגלח פעם אחת שוב לא יחול[4] עד שיביא קרבן וקרבן אינו יכול להביא דשמא לבלק נתכוין לחד נזירות וקמייתי חולין בעזרה: **שיהא** בכרי זה מאה כור ומצאו שנגנב. ואין אנו יודעין אם היו בו מאה כור אם לאו ר"ש אוסר דספק נזירות להחמיר דחיישינן דלמא היו בו מאה כור ס) ולקמן מפרש תקנתא ג] לר"ש דאומר[5] קודם שיתחיל למנות ימי נזירותו אם היו בו מאה כור והריני נזיר מדבורי הראשון הנה אשלים נדרי ומביא קרבנותיו ואם לא היו בו מאה כור ואם כן בדבורי לא היה בו ממש הריני נודר בנזיר מעכשיו ויהיה נזיר שלשים יום ויביא קרבנותיו ואין כאן חולין בעזרה כי הוא נזיר שלשים או מכח דיבור הראשון או מכח דיבור השני ואם תאמר ומאי ספקו חמור מודאו הרי הוא נפטר בנזירות אחת ובקרבן אחד כאילו בודאי היו בו מאה כור ויש לומר דיכול לבא לידי חומרא כגון אם נטמא קודם שהתנה דהשתא הוי ספק נזיר טמא ואין לו תקנה דלא יוכל להביא אשם טמא על הספק שלא[6] היו בו מאה כור וקא מייתי חולין בעזרה ואסור ביין ובתגלחת לעולם [דשמא] נזיר הוא ואינו יכול לפטור מנזירותו אם לא בהבאת אשם טומאה וזה אין בא על התנאי אבל נטמא אחר שהתנה אז הוה ודאי נזיר טמא ומייתי אשם טומאה והדר משלים נזירותו: **רבי** יהודה מתיר שספק נזירות להקל. דהוא לא קיבל עליו אא"כ ימצא בו מאה כור וכן במתני' רואין אותה כאילו מלאה בלק ויפטר בנזירות אחת: **אפי'** תימא רבי יהודה התם לא נחית לנזירות כלל. כלומר אין[7] להטיל עליו נזירות דשמא לא היו בו מאה כור: **הכא** נחית לנזירות במאי לסלוקיה מיניה. כלומר במתניתין על כרחין חייב לנזירות אחת ואפילו אי בלק אמר וכיון שירד לנזירות אינו יכול להסתלק כמו שמפרש והולך ופריך אמאי אינו יכול להסתלק ליחזי כאילו היא מלאה קישואין או מלאה בלק ותיהוי ליה תקנתא: דסלקא דעתך דנזירות קביל עליה. כלומר יגלח ממה נפשך לסוף שלשים יום ויביא קרבן דאי חדא נזירות קביל עליה שפיר קמגלח ואי נמי חרדל קביל עילויה מצי לגלוחי אחר שלשים יום דקא סלקא דעתך אי אמר חרדל לנזירות קביל עליה כלומר הרבה נזירות ולא נזירות אחת ארוך וכיון שיגלח לסוף שלשים שוב לא תטיל עליה נזירות לרבי יהודה דמאן לימא לן דחרדל קביל דלמא בלק[8] והשלים נדרו והשתא דמי להביא דכרי דאמר רבי יהודה מתיר ואמאי אינו יכול להסתלק ומשני רבי יהודה סבר לה כרבי ד] דהאמר[9] ט) חרדל הך נזירות ארוך קביל עליה ועד יום מותו לא מצי לגלח אפילו אי בלק קביל וכיון שאתה מורידו לנזירות אפילו לרבי יהודה תו לא מצי להסתלק דשמא חרדל קביל עליה ודנין עד יום מותו נזירות חד וארוך ולא דמי להביא כללי[10] דאינו יורד לנזירות לרבי יהודה:

ורבי

פי' הרא"ש

מתחיל נזירות ואינו שותה יין ואינו מטמא למתים לעולם ולא כנזיר עולם דלעיל דנזיר אבשלום דמיקל בתער דוקא ולא במספרים ופליגי לענין אם מגלח לשנה או לל' ימים ואם רצה אינו מגלח ואינו מביא קרבן אבל נזיר עולם (בתרא) [דהכא] צריך לגלח ולהביא קרבנותיו כל ל' ל'. והא מספקא לי אם ירצה לעמוד בנזירותו בלא הבאת קרבן זמן גדול ורק שלא יעבור בבל תאחר על קרבנות שנתחייב אם הרשות בידו מידי דהוה הנזירות שהשלים ימי נזירותו שיכול להשהות קרבנותיו ובלבד שלא יעבור בבל תאחר. או דלמא כיון שקבל עליו נזירות כל ימיו חייב הוא להשלים נזירות זו מיד ולהתחיל אחרת והדעת נוטה כך כיון שכל ימיו הוא מחייב נזירות אין לו לאחר מלהשלים כל מה שיוכל. ועוד יש דין ג' לנזיר עולם אם אמר הריני נזיר ק' שנה או אלף שנים הוא נזיר לעולם ונזירות א' יש לו כל ימי חייו ואינו מגלח לעולם אלא אם כן נטמא כדקתני בברייתא בגמ' אין זה נזיר עולם אלא נזיר לעולם: **ר' אומר אין זה מגלח א' לשלשים יום** דסבר ר' דנזיר אחד ימים כמנין שער ראשו קבל עליו ואיכא לאיסתפוקי אם יש לו דין נזיר עולם דאבשלום או דין נזיר לעולם ואין נ"ל שכך כיון שאינו אלא כמנין שער ראשו אחת נזירות שערות קבל עליה חד נזיר הוה כאומר ק' שנה: **האומר עלי נזירות כשער ראשי.** דנזירות

שאינו מביא קרבנותיו בספק ותימה ולמה ספקו חמור מודאי יאמר אם לא היה בן ק' כור הריני נזיר וי"ל דמ"מ הוא חמור שאם נטמא קודם שאמר תנאי זה אינו יכול להביא קרבן טומאה וכן במתני' יכול לקבל עליו נזירות כמנין חרדל אלא שאם נטמא אחר שהשלים נזירות של קשואים קודם שקיבל עליו נזירות כחרדל אינו יכול להביא קרבן טומאה: **ר' יהודה מתיר ספק נזיר'** להקל דלא מעייל נפשיה לספק חמור ואינו נזיר כלל שכך היה דעתו שאם לא היה כי לא יהיה נזיר כלל: **התם לא נחית לנזירות.** כלומר התם לא היה דעתו שאם לא היה בן ק' כור יהא נזיר: **הכא נחית ליה לנזירות** של קשואים או של חרדל **במאי לסלוקיה מינה** הרי כל ימיו עומד בספק זה והיאך נוכל לסלקו: **אמאי לא לחזייה היא מלאה קשואים ותהוי ליה תקנתא.** למה אתה אומר שעומד כל ימיו בספק זה ואין לו תקנה הא שגילח לנזירות של קשואים נסתלק מספק קשואים ואין עליו עתה אלא ספק חרדל ולא נחת אכתי לנזיר ומספיקא לא מחתינן ליה לספק נזירות להקל.

מסורת הש"ס

א) לעיל ז, ב) (נ"ז שם), ג) לעיל ז, ד) [תוס' פ"ב] לקמן לד. נדרים יט. ע"ש, ה) [לקמן יג.] ו) ס"א לא, ז) [דף יט:], ח) נ"ל לפניו, ט) נ"ל חד נזירות,

נוסחת הריב"ן

א) אומרים: ב) נ"ל: יום: ג) נ"ל: יום: ד) נזירות: ה) נזירות: ו) כוותך: ז) דלא: ח) מודאו: ט) לגלח: י) הואיל: כ) הואיל: ל) חרדל: מ) דמאן דמתיר: נ) דחיילא עליה במאי סלקיה: ס) לסלקיה: ע) ומייתי ליה קרבן כל"ל והשאר ליתא: פ) דנזירות:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה רבי אומר וכו' והאי דקאמר הריני נזיר כשער ראשי: (ב) ד"ה אלא וכו' דהואיל ואמר הרי עלי: (ג) ד"ה אמר חזקיה וכו' דסבירא ליה כותיך ומתניתין דלא תני הכי: (ד) ד"ה ר' יוחנן וכו' לכי משלים נזירותו אבל הכא כצ"ל והד"א:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה שיהא בכרי ולקמן מפרש. דף יג ע"א ולב ע"ב:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה הריני נזיר וכו' ר"ש אוסר וכו' שכל ספק נזירות להחמיר דספיקו וכו'. נ"ב ואע"ג דספיקו: ב] בא"ד חמור מודאו דאילו ודאי. נ"ב ואילו ודאי עיין ת"מ: ג] תוס' ד"ה שיהא בכרי וכו' ולקמן מפרש תקנתא. נ"ב דלקמן דף יג ע"א מפרש במתני' תקנתא לר"ש להתנות וכן תקנתא שייך גבי מכור: ד] ד"ה הכא נחית לנזירות וכו' ומשני רבי יהודה סבר לה כרבי דהאמר חרדל וכו' דאמר הך כל"ל:

הגהות התוספות

1. נ"ל אם פחות. 2. נ"ל ובדפוס הש"ס. 3. נ"ל נזירות הרבה. 4. נ"ל לא יוכל לגלח (וכן בס"י איתא יוכל). 5. נ"ל דיתנה ויאמר. 6. נ"ל שמא לא. 7. נ"ל מספק אין. 8. נ"ל בלק קיבל. 9. נ"ל דאמר חד נזירות ארוך כו'. 10. נ"ל להביא דכרי.

פי' הרא"ש

הריני נזיר כשער ראשי וכו'. הרי זה נזיר עולם ומגלח א' לשלשים יום. כי קיבל עליו נזירות כמנין שער ראשו וכל ל' ול' הוי נזיר בפני עצמו ומגלח בכל יום ל"א ומביא קרבנותיו וכו' ביום

עין משפט נר מצוה

מב א מיי' פ"ג מהל' נזירות הלכה יח:
מג ב מיי' שם הלכה יז:
מד ג מיי' שם הלכה ה:
מה ד מיי' שם הלכה ז:
מו ה מיי' שם פ"ב הלכה ט:

מוסף רש"י

הרי זה נזיר עולם. יש לו דין אומר הרי אני נזיר עולם, שמגלח כל ל' יום והוי נזיר כל ימיו (ראמ"ה בשמו). **ומצאו שנגנב או שאבד.** ואין ידוע אם היה שם מאה כור אי לא (נדרים יט.).

פי' הרא"ש (המשך)

מופסקות קבל עליו כשער ראשו: **אם אמר א' גדולה נזרתי.** כלומר נזירות א' קבלתי עלי ונראת לי גדולה כמלא הבית. **ואם אמר סתם נזרתי** לא היה בלבי אלא מה שידונו חכמים לשוני. **ונזיר כל ימיו** בגמ' מפרש לה. **עד מקום פלוני** מפורש למעלה: **מונה נזירות כמנין ימות (השנה) [החמה]** שס"ה נזירות כמנין ימות החמה ודוקא דאמר כמנין ימות החמה אבל אם אמר כימות החמה חד נזירות קבל עילוהי שנה א' כיון דאית ליה קצותא כדדייקינן לעיל מברייתא דאלף שנה והא דלא דייק מהך מתני' דאמר כמנין הא לאו הכי לא אמרינן נזירות קבל עליה כיון דאית ליה קצותא. משום דאיכא למימר דאתיא (הוא) כרבי או כר' יהודה דסברי דאפילו כשער ראשו חד נזירות קבל עליו אבל לרבנן לא שאני להו בין איכא קצותא לליכא קצותא: **ואמאי וליחזייה כאילו היא מלאה קשואים ודלועין.** דספק נזירות להקל ולא ימנה אלא אחת כמנין קשואים מלא הקופה ואם היא מחזקת פחות מל' ימנה נזיר א' ואם היא מחזקת מ' או חמשים ינהוג נזירות כמנינם: **אדם מכניס עצמו לדבר שספקו חמור מודאי.** דסבר ספק נזיר' להחמיר ואפילו בדבר שספקו חמור מודאי מכניס עצמו לכל חומר הספק כגון בהך מתני' שאם ודאי כחרדל היה מגלח מל' לל' ועכשיו שהוא ספק שמא מלאה קשואים קאמר אינו מגלח אלא פעם אחת א' נזירו' ראשונה אם מחזקת הקופה פחות מל' מגלח ביום ל"א ואם מחזקת יותר משלשים מגלח סוף ששים וא' ושוב אינו מגלח כל ימיו דשמא כחרדל קאמר ונזיר עולם הוי ואינו יכול לגלח מל' לל' דשמא בקשואים קאמר ואינו מביא קרבן דהוי חולין בעזרה דעולה ושלמים מצי לאתויי ולהתנות בנדבה חטאת אינה באה נדבה ואינו יכול לגלח בלא הבאת קרבן: **ר"ש אומר שספק נזירות להחמיר** ואע"ג דספקו חמור מודאי דאילו היה בן ק' כור היה נזיר ומגלח לשלשים יום ועכשיו אינו מגלח לעולם

ורבי

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

דר' יהודה סבר לה כרבי דתנן רבי אומר אין זה מגלח אחת לשלשים יום ואיזהו שמגלח אחת לשלשים יום האומר [הרי] עלי נזירות כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים ורבי יהודה מי סבר לה כרבי והתנן הריני נזיר כמנין ימות החמה (א) וכו' א"ר יהודה מעשה היה וכיון שהשלים מת אא"ב נזירות קא מקבל עליה היינו טעמא דכיון דהשלים מת אלא א"א חדא נזירות קבל עילויה מי הוי השלמה כלל ועוד מי סבר לה כרבי והא תניא רבי יהודה אומר הריני נזיר מנין הילקטי קיץ ומנין שבלי שמיטה מונה נזירות כמנין הילקטי קיץ וכמנין שבלי שמיטה מנין שאני ומי שאני ליה לרבי מנין והתניא א)הריני נזיר כמנין ימות החמה מונה נזירות כמנין ימות החמה כימי הלבנה מונה כימי הלבנה רבי אומר עד שיאמר נזירות עלי כמנין ימות החמה וכמנין ימות הלבנה רבי יהודה סבר לה כותיה בחדא ופליג עליה בחדא סבר לה כותיה בחדא (ב) ב)נזירות קביל עילויה ופליג עליה בחדא דאילו רבי יהודה שני ליה מונה ורבי לא שני ליה מונה: ג)ת"ר ד)הריני נזיר כל ימי חיי הריני נזיר עולם הרי זה נזיר עולם אפילו מאה שנה אפילו אלף שנים אין זה נזיר עולם אלא נזיר לעולם: ת"ר הריני נזיר ואחת ה)מונה שתים ועוד מונה שלש ושוב מונה ארבע פשיטא מהו דתימא ושוב כי כולהו והויא ליה שית קמ"ל דלא: ו)ת"ר הריני נזיר סומכוס אומר הן אחת דיגון שתים טריגון שלש טטרגון ארבע פונטיגון חמש: ה)ת"ר ז)בית עגול דיגון טריגון פונטיגון אינו מטמא בנגעים טטרגון מטמא בנגעים מ"ט למטה הוא אומר [1]קיר קירות למעלה הוא אומר קיר קירות הרי כאן ארבע:

הדרן עלך כל כנויי

רש"י

ורבי יהודה מי סבר ליה כרבי. דהאומר חרדל[1] והתנן הריני נזיר (מן החרלן) כמנין וכו' אמר רבי יהודה מעשה וכו' אי אמרת בשלמא נזירות הרבה קביל עליה) דכיון שהשלים מת כלומר נראה נופל בו לשון השלמה שהרבה נזירות שחייבוהו חכמים כיון שהשלים אותם מת אלא אי אמרת חדא נזירות ארוך קביל עליה מי הויא השלמה כלל פי' מי שייך ביה לשון השלמה כלל והרי הוא נזיר נזירות אחת שלא יגלח כמנין ימות החמה ואין שייך בו לשון השלמה כלל א] (אלא מאי) לרבי יהודה נזירות הרבה קביל עליה היינו טעמא מכיון שהשלים ב] מת [שאחר][2] שלשים יום מת כמו מילתא דת"ק דאמר מונה מנין נזירות כמנין ימות החמה אלא אי אמרת חדא נזירות מי הויא השלמה דידיה [כהשלמה דת"ק] ואם כן הוא מעשה לסתור ומדמייתי ר' יהודה בתר מילתא דת"ק ומעשה וכו' מכלל דמייתי ראיה למילתיה דת"ק ג] כמו שכתבתי. (הגה"ה): **מנין הילקטי.** כשמייבשין התאנים עושין תילין תילין מתאנים ליבש עד אין מספר ומנין שבילי שמיטה וכן[3] בשמיטה אין השדות זרועות ומרבין בהן שבילים: **מונה** נזירות מנין הילקטי קיץ. אלמא נזירות הרבה קביל עלויה לר' יהודה ומשני מנין שאני פי' ודאי כי אמר מנין נזירות קביל עליה אבל כי אמר כחרדל או כהילקטי ולא הזכיר מנין חד נזירות ארוך קביל עליה כרבי: **ומי שאני לרבי מנין.** היה סובר כיון דר' יהודה כרבי סבר ליה ושני ליה בין אמר מנין בין לא אמר מנין ה"נ שני ליה לרבי ומש"ה פריך רבי אומר עד שיאמר נזירות עלי כמנין ימות החמה אלמא דלשון כמנין בלא נזירות לא משמע לרבי אלא חד נזירות ארוך ומשני ר' יהודה סבר לה כוותיה בחדא דחד נזירות קביל עליה כי אמר חרדל ופליג בחדא דר' יהודה שני ליה מנין ורבי לא שני ליה מנין: **הרי** זה נזיר.[4] כאבשלום ומיקל למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה כו' וכדפירשנו לעיל: **אמר** מאה שנה או אלף שנה נזיר לעולם. ואינו מגלח ואינו מיקל עד יום מותו: **נזיר** ואחת מונה שתי נזירות. לפי שהוסיף לומר ואחת ועוד מוסיף ומונה שלשה כשאמר[5] נזיר ואחת ועוד ושוב [ארבע][6] ומקשה פשיטא מהו[7] דתימא ושוב כי כולהו ומני שית קמ"ל דלא: **[הריני]** נזיר סומכוס אומר הן אחת. פי' אם אמר הן הוא אחת כדאמרן בעלמא (שבת דף לא:) שכן בלשון יוני אחת קורין הינ"א: **דיגון** שתים. בלשון יון טריגון שלש טטרגון ד' פונטיגון ה' כמו בלשון יון: **בית** עגול. דהואיל ואין לו ד' זוית אין מטמא בנגעים כדמסיק מקיר קירות והיינו טעמא דכולהו:

הדרן עלך כל בינויי

תוספות

דרבי יהודה סבר לה כרבי. דאמר במתני' כי אמר הריני נזיר כשער ראשי אין זה מגלח אחת לשלשים יום משום דנזירות אריכתא קביל עילויה ולעולם אין לו תקנה שהרי שערות ראשו מרובין משני חייו ה"נ הריני נזיר מלא הקופה נזירות אריכתא קביל עילויה ואינו מגלח ומביא קרבן בסוף כל שלשים א] וכיון דההוא חד נזירות משיך כמלא הקופה לא מצית אמרת דליחזייה כאילו היא מלאה קישואים ולכי משלים נזירות כמנין קישואים שיכולין ליכנס לתוכה לייתי קרבן דהואיל ועייל נפשיה לנזירות ואיכא למימר דחדא נזירות אריכתא כמנין חרדל קיבל עליו לא מייתי קרבן מספיקא דדלמא פגע לאיתויי חולין לעזרה והלכך לרבי יהודה נמי לא מצי לסלוקי נפשיה מנזירות דלייתי קרבן ומש"ה לית ליה תקנתא: **ומי סבר לה ר' יהודה כרבי** (ג) **והתניא הריני נזיר כמנין ימות החמה מונה** ב] **נזירות כמנין ימות החמה.** שיהא מונה שס"ה נזירות של שלשים ג] ונמצא שיהא נוהג נזירות שלשים שנה: **אמר רבי יהודה מעשה.** באחד שאמר הריני נזיר כמנין ימות החמה וכיון שהשלים ד]נזירותו לסוף שלשים שנה מיד מת: **אי אמרת בשלמא נזירות.** של שלשים ה]קיבל עליו כמנין ימות החמה משכחת לה דכיון שהשלים מת: **אלא אי אמרת דחדא נזירות.** של שס"ה ו]קיבל עליו וכל חדא וחדא תהוי שס"ה ימים וצריך ז]דיהוי נזיר שס"ה פעמים שס"ה ימים כמנין ימות החמה וכדברי רבי דאמר דאין זה נזיר שיהא מגלח בסוף שלשים אלא כל שס"ה ימים יהא נוהג ח]נזירותו: **מי הוי השלמה כלל.** בשני דרבי יהודה מי הוי איניש דחיי כולי האי (ד) כשס"ה ימים [שס"ה פעמים] שצריך לנהוג נזירות בעצמו אלא מדקאמר ר' יהודה כיון שהשלים מת ש"מ ט]לא ס"ל כר': לישנא אחרינא **והתניא הריני נזיר כמנין ימות החמה.** כלו' כל זמן שהחמה זורחת דהיינו עד סוף העולם: **מונה נזירות כמנין ימות החמה.** כלומר כל ימיו יהא מונה נזירות של ל' י] ומגלח ומביא קרבן וא"ר יהודה מעשה באחד שהזיר בכך וכיון שהשלים מת אי אמרת בשלמא נזירות של שלשים כ] קיבל עליו היינו דקאמר כיון שהשלים מת דכל קרבן וקרבן דמייתי לסוף תגלחת חשיבי ליה כמשלים אלא אי אמרת דחדא נזירות קיבל עילויה ל]עד ימות עולם ואסור לגלח כל ימיו מאי השלמה איכא הכא הא אכתי אילו הוה קיים הוה מיבעי ליה למיקם בנזירות. ועוד מי סבר לה כרבי: **והתניא בהדיא רבי יהודה אומר הריני נזיר כמנין הילקטי קיץ.** כמנין שבילים שעושים מ]קיילי תאנים בין הקליעות נ]כדי שיהו מהלכים בינתיים ולא יהו נדרכים ברגל: **וכמנין שבלי שמיטה.** דבשנת השמיטה אין השדות נזרעות ומניחין בהן שבלים של אשתקד ולפי שהן מועטין ונוח למנותן קאמר הכי. ואית דגרסי כמנין שבילי שמיטה שהשדות הפקר וכל ס]העם עושה שבילים בתוכו ואין בעל השדה מעכב על ידו: **מונה נזירות כמנין הילקטי קיץ ושבילי שמיטה.** ויהא מגלח כל ל' ול' ע]למנין הילקטי קיץ פ]אע"ג דלא אמר נזירות עלי. אלמא לית ליה לרבי יהודה הא דרבי דאי לרבי אי הוי התם מאה לקיטי קיץ צריך להיות מונה נזירות אריכא מאה פעמים צ]מאה יום או נזירות אריכא מאה יום: **מנין שאני.** דהיכא דאמר כמנין ימות החמה או כמנין הילקטי קיץ אפילו רבי מודה דנזירות קביל עליה ומגלח אחת לשלשים והיינו נמי דקאמר רבי יהודה לעיל כיון שהשלים מת אבל גבי קופה דנזירות אריכא קביל עליה אפילו רבי יהודה מודה דספק נזירות להחמיר וכדפרישנא: **רבי אומר עד שיאמר נזירות עלי כמנין ימות החמה.** לא יהא מגלח אחת לשלשים הא ק] לא אמר נזירות אלא הריני נזיר כמנין ימות החמה חדא נזירות ר] הוא קביל עליה כמנין ימות החמה עד עולם כדלעיל או לאידך לישנא שס"ה פעמים שס"ה ימים: **שני ליה מונה.** דמנין שני ליה והוי כמ"ד נזירות עלי: **אפילו מאה שנה אין זה נזיר עולם אלא זה נזיר לעולם.** דחדא נזירות אריכתא הוא דהויא משום דלית ליה קילותא כדאמרינן לעיל [ז.]: **הריני נזיר ואחת מונה שתים.** (ה) ש]כי אמר ואחת כמאן דאמר ונזירות אחרת דמי: **האומר הריני נזיר ואחת ועוד.** מונה שלש נזירות. אמר הריני נזיר ואחת ועוד ושוב מונה ארבע: **מהו דתימא.** (ו) הא האי דקאמר ושוב משמע כאילו אמר ושוב ליהוי עלי נזירות כי הנך דאמרינן והויין להו שית קמשמע לן: **סומכוס אומר.** הריני נזיר הן חייב בנזירות אחת ואם אמר הריני נזיר דיגון מונה ב' טריגון מונה ג' טטרגון מונה ד' פונטיגון מונה ה' שכן מונין בלשון יון ואשמועינן דבכל לשון יכול אדם לקבל עליו נזירות ת]: **בית עגול.** שאין לו זויות או בית דיגון שאין לו אלא שתי זויות או א] טריגון שאין לו אלא שלשה או פונטיגון שיש לו חמש זויות אין מטמא בנגעים טטרגון שיש לו ארבע זויות מטמא: **מ"ט למטה הוא אומר קירות.** ואם פשה הנגע בקירות הבית: **ולמעלה הוא אומר.** והנה הנגע בקירות הבית מדהוה ליה למיכתב בתרווייהו קיר דמשמע חד (ז) וכתב קירות דמשמע תרי אלמא ד' בעינן כדמדכר להו בלישנא דקרא. ומראיהן שפל מן הקיר לא קא חשיב אלא הני דכתיב בהו לישני יתירי קחשיב: **הדרן עלך כל בנויי**

עין משפט נר מצוה

מז [א מיי' פ"ג מהל' נזירות הלכה ז]:
ב מיי' שם הלכה יא:
מח ג מיי' שם הלכה ח:
מט ד מיי' פי"ד מהל' צרעת הלכה ו:

תורה אור השלם

1. וְרָאָה אֶת הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירֹת הַבַּיִת שְׁקַעֲרוּרֹת יְרַקְרַקֹּת אוֹ אֲדַמְדַּמֹּת וּמַרְאֵיהֶן שָׁפָל מִן הַקִּיר: ויקרא יד לז
וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּגַע בְּקִירֹת הַבָּיִת: ויקרא יד לט

הגהות התוספות

1. נ"ל דהאומר חרדל חדא משמע. 2. תיבות מת שאחר נמחק, ונ"ל שס"ה פעמים. 3. נ"ל כי בשמיטה. 4. נ"ל נזיר עולם. 5. נ"ל וכשאמר. 6. נ"ל מונה ארבע. 7. נ"ל ומשני מהו כו'.

פי' הרא"ש

סבר לה כרבי דאמר נזיר א' קבל עליה הלכך לא יצא מספק קישואים שאינו יכול לגלח (א) לסוף דשמא כמלא חרדל קאמר וכל ימיו היה נזיר ומכאן מוכח דלרבי אינו מגלח כל ימיו דאל"כ פסיק מניה נזירות דקישואים: **אא"ב** נזירות קבל עלויה היינו **טעמא** דכיון דהשלים מת כלו' ניחא דמייתינן ליה מלתיה דר' יהודה על מלתיה דרבנן דהשלמה דידי' כהשלמה דרבנן: **מי** הוי השלמה כלל וא"כ הוי מעשה לסתור דבכל אתר דמייתי מעשה לסיועי מעשה ולא לסתור: **הלקטי** קיץ. מיבשי תאנים עושין שבילין בין הקציעות כמו בשלהי שבת כמין הלקטי קטנה היתה פי' שביל ור"ת פי' הלקטי קיץ כמו תל המתלקט כמין כלים של קציעות ושבילי שמטה בשביעית השדות הפקר והכל נכנסין בהם ומלאה שבילין: **מונה** נזירות כמנין הלקטי קיץ והוי נזיר כל ימיו: **מנין שאני** כיון שאמר כמנין ימות החמה כמנין הלקטי ודאי נזיר קבל עילויה: אבל אם אמר כימות החמה או כהלקטי קיץ חדא נזירות אריכתא קביל עליה: ס"ל כותיה בחדא וכו' ושלשה מחלוקות בדבר לרבנן בין אמר כמנין בין לא אמר כמנין נזירות קבל עליו היכא דלית ליה קיצותא ולר' לעולם חדא נזיר ולר' יהודה שני ליה בין מונה בין לא מונה: **הריני** נזיר **ואחת** מונה שנים וכו' א' ועוד מונה ג' א' ועוד ושוב מונה ד' ומגלח בכל א' ומביא (קרבנו) קרבן: מהו דתימא ושוב בכולהו נ"ל דה"ה דהוה מצי למימר מהו דתימא ועוד כי כולהו ומונה ה' אלא אבתראה נקט: דיתון ב' אם אמר הריני דיתון ב' דיתון שאין לו אלא ב' זויות פריתון ג' זויות **פרשיתון** ד' זוית: קיר קירות הוה מצי למכתב קיר וכתיב קירות הבית והנה הנגע בקירות הבית והנה פשה הנגע בקירות הבית ומראהו שפל מן הקיר לא דריש דלגופא איצטריך

ותיבה זו דריש דשנינו מקירות איזה קיר שהוא כקירות הוי אומר זה קרן זוית וי"ל דאי לא אתא אלא לדרשא דהכא לכתוב ד' פעמים קיר ומדכתיב קירות דרשי' מניה איזהו קיר שהוא כקירות וליכא למימר דכולא להך דרשא איצט' וי"ל דא"כ בחד קירות סגי: סליק פרקא

א) ר"ל שאינו יכול לגלח אחר נזירות דקישואין.

מסורת הש"ס

א) [תוספת' פ"א ע"ש ערכין ט: ע"ש], ב) גי' א"מ חלא נזירות, ג) לעיל ז. תוספתא פ"א, ד) [תוספ' רפ"א ע"ש] ב"ב קסד: ע"ש, ה) נגעים פי"ב מ"א [ב"ב שם ע"ש תוספתא דנגעים פ"ו], ו) גירסת א"מ ה"ט,

נוסחת הריב"ן

א] שלשים יום: ב] נזיריות: ג] שלשים שלשים: ד] נזיריותיו: ה] שלשים שלשים: ו] שס"ה ימים: ז] דליהוי: ח] נזירות: ט] דלא: י] שלשים שלשים: כ] שלשים שלשים: ל] כל: מ] מקיילי: נ] תיבת כדי ליתא בכ"י: ס] אדם: ע] מנין: פ] ואע"ג: צ] שלשים יום: ק] הא אם לא: ר] נזירות אריכא הוא דקביל עליה: ש] דכי: ת] לקבל עליו נזירות מדתני הין מונה אחת דיגון מונה שתים וכו' מפי רבי הס"ד: א] או בית טריגון:

הגהות הב"ח

(א) גמ' כמנין ימות החמה מונה נזירות כמנין ימות החמה אמר רבי יהודה: (ב) שם סבר לה כוותיה בחדא חדא נזירות וכו' שאני ליה וכו' לא שאני ליה: (ג) רש"י ד"ה ומי סבר וכו' והתנן הריני: (ד) ד"ה מי הוי וכו' כשס"ה פעמים שס"ה ימים שצריך וכו' לישנא אחרינא והתנן הריני כצ"ל והד"א עם ד"ה מונה וכו' למיקם בנזירות הס"ד ואח"כ מ"ה ועוד וכו' כרבי והתניא הד"א: (ה) ד"ה הריני וכו' דכי אמר: (ו) ד"ה מהו דתימא האי כצ"ל ותיבת הא נמחק: (ז) ד"ה ולמעלה וכו' דמשמע חד כדמדכר להו בלישנא דקרא ומראיהן שפל מן הקיר וכתב קירות וכו' ד' בעינן הס"ד ואח"כ מ"ה לא קא חשיב וכו' לישני יתירי הוא דקחשיב:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה ור"י מי סבר ליה כרבי וכו' ואין שייך בו לשון השלמה כלל. נ"ב כאן הס"ד ואח"כ מה"ד הג"ה אא"ב לר"י וכו' והוא פי' אחר על אא"ב א"מ: ב] בא"ד היינו טעמא מכיון שהשלים מת [שאחר] שלשים נמחקו תיבות מת שאחר וצ"ב שס"ה כצ"ל א"מ: ג] בא"ד בסופו מכלל וכו' כמו שכתבתי נ"ב אבל נראה כמו שכתבתי עי' א"מ.

מוסף רש"י

אפילו מאה שנה כו' אין זה נזיר עולם. שיהא מגלח בסוף שלשים, אלא נזיר לעולם, דכמלא נזירות אריכתא דמי ואינו מותר בתגלחת כל ימיו (לעיל ז.). סומכוס אומר הן אחת כו'. כלומר לא פירש כמה נזירות נזר ולאמר הריני נזיר הינא יהיה נזירות אחת שלשים יום, וכולם כולן לשון יוני הם, דיגון שתים. ויהיה נזיר ששים יום (רשב"ם ב"ב קסד:). בית עגול. העשוי ככבשן שאין לו שום פינת קרן זוית (שם). דיגון. פינות שתים, מלד אחת עגול פינות (שם). טריגון. דעביד כחולצא ויש בה שלש פינות (שם). פינטיגון. יש לו חמש פינות (שם). טטרגון. מרובע (שם). מאי טעמא. דאין מטמא בנגעים אלא מרובע (שם). למעלה הוא אומר קיר קירות. הוא יכול לומר והנה הנגע בקיר הבית וכתב קירות (שם). הרי כאן ארבע. והיינו מרובע, דבל בית עגול כולו קיר אחת. ומראיהן שפל מן הקיר, לגופיה הוא דאתא (שם). הדרן עלך כל בנויי

הריני [א]נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה בש"א נזיר ובה"א [א]אינו נזיר אמר רבי יהודה אף כשאמרו ב"ש לא אמרו אלא באומר הרי הן עלי קרבן: **גמ'** הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה ב"ש אומרים נזיר ואמאי [1]מכל אשר יעשה מגפן היין אמר רחמנא ב"ש סברי לה כר"מ דאמר [ג]אין אדם מוציא דבריו לבטלה וב"ה סברי לה כרבי [ג]יוסי דאמר בגמר דבריו אדם נתפס והאי [ד]נדר ופתחו עמו הוא (א) ובית שמאי נמי נדר ופתחו עמו הוא אלא ב"ש סברי לה כרבי מאיר דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה וכיון דאמר הריני נזיר הוה ליה נזיר כי קאמר מן הגרוגרות ומן הדבילה לאיתשולי הוא דקאתי וב"ש לטעמייהו דאמרי [ה]אין שאלה בהקדש וכיון דאין שאלה בהקדש אין שאלה בנזירות ובית הלל סברי כר"ש דתנן [ו]ור"ש פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבים

מתני'

רש"י

הריני נזיר מן הגרוגרות וכו' בש"א נזיר. דכיון דאמר הריני נזיר חל עליה נזירות וכי הדר ואמר מן הגרוגרות ומן הדבילה לא אמר כלום: **ובה"א אינו נזיר.** דכיון דאמר מן הגרוגרות לא שייך שום נזירות בגרוגרות ודבילה: **א"ר יהודה אף ב"ש לא אמרו.** שיהיה בו שום נזירות כלל (ב) אלא לפי מה שאמרו שחוששין [א]לדבריו בזמן שאומר [ב]הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה והרי הן עלי קרבן כלומר [ג]שאוסרין עליו כקרבן שיהיה נדור מלאכול מהן אבל משום נזירות אין חוששין בו כל עיקר: **גמ' ולדברי ב"ש אמאי הוי נזיר.** בתמיה. מכל אשר יעשה מגפן היין אמר רחמנא דליהוי נזיר אבל מגרוגרות ודבילה דלאו מגפן היין הוא לא: **ב"ש אית להו כר"מ דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה.** (ג) ערך [ד]כלי עלי אדם יודע שאין ערך [ה]לכלי וחייב בכל [ו]דמי ערכו אף ה"נ כי אמר הריני נזיר מן הגרוגרות יודע הוא שאין נוזרין מן הגרוגרות ואין מוציא דבריו לבטלה ומקבל עליו נזירות גמורה: **וב"ה.** דאמרי אינו נזיר סבירא להו כרבי יוסי דאמר במס' תמורה בפ' כיצד מערימין (דף כה:) דבגמר דבריו אדם נתפס וכיון דאמר בגמר דבריו מן הגרוגרות ומן הדבילה תפוס לשון אחרון ולא חיילא עליה כלל. וא"ת הא אמר ר' יוסי דאף בגמר דבריו אדם נתפס ומדקאמר אף ליהוי נזיר משום דתפוס לשון ראשון הא ל"ק דהיכא א"ר יוסי אף בגמר דבריו אדם נתפס כגון שהיתה לו בהמת חולין ורוצה להמיר אותה על שתי בהמות קדשים שלפניו אחת עולה ואחת שלמים ואמר זו תמורת עולה ותמורת שלמים דכיון דאפשר לקיים דבריו הראשונים והאחרונים תמכר ויביא בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים (ד) אמרינן דאף בגמר דבריו אדם נתפס שכן היתה כוונתו מתחלה לכך לשם עולה ולשם שלמים אלא שלא היה יכול להוציא את שניהם מפיו בבת אחת ואמר בזו אחר זו אבל גבי נזירות ליכא למימר הכי הוה ליה האי נדר ופתחו עמו שלא הזיר אלא מן הגרוגרות והואיל דלא חייל עליה נזירות בגרוגרות אין בדבריו כלום ואינו נזיר כלל: **ולב"ש נמי.** כיון דהאי נדר פתחו עמו (ה) אמאי הוי נזירות כלל הא פתחו עמו דאינו רוצה להיות נזיר אלא מן הגרוגרות וכל היכא דפתחו עמו אפילו ר"מ מודה: **אלא ב"ש סברי לה כר"מ.** [ז]ומש"ה כיון דאמר הריני נזיר הוה ליה נזיר ודאי והאי דלבתר הכי אמר מן הגרוגרות לאישתולי הוא דקאתי דקאמר כשנזרתי לא נזרתי אלא מן הגרוגרות ומיהו [ז]אפ"ה מותר ביין דב"ש סברי אין שאלה בטעות להקדש ולא לטעות בנזירות דכהקדש דמי כדכתיב קדוש יהיה גדל פרע (במדבר ו): **וב"ה סברי.** כיון דלא הזיר כשאר הנוזרין שאין נוזרין אלא מן היין אין שום נזירות חל עליו דאית להו כר"ש דתנן כו' [ח]לבסוף קתני לה: (ו) [ט] מתני' דקתני לב"ה דאפי' נדור לא הוי: [ט]**ב"ש.** דסברי נדור מן הגרוגרות ונזיר מן היין סברי להו כר"מ דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה וכיון דאמר הריני נזיר ה"ז נזיר והוי נמי נדור מן הגרוגרות דסברי לה כר' יהודה דאמר [י]שאוסרין עליו כקרבן ומתני' קתני דב"ש סברי נזיר ותו לא: **ובה"א נדור.** מן הגרוגרות ודבילה ואינו נזיר מן היין משום דנדר ופתחו עמו הוא ומתניתין קתני דבית הלל אומרים אינו נזיר דבין לרבי יהודה בין לתנא קמא דידיה אליבא דבית הלל אינו נדור ואינו נזיר: **לישנא אחרינא אמרי לה כו'** (ז) **נדור ואינו נזיר.** ותנא קמא דר' יהודה אמר דנזיר אליבא דב"ש והיינו דלא כרבי נתן:

אמר

תוספות

הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה בש"א נזיר. כל דין נזירות עליו והאי דנקיט לפרושי ולא פירש מיולא מגפן היין ובגמ' מפרש טעמא. בתוספתא (ריש פ"ג) כינויי כינויין בש"א נזיר ובה"א אינו נזיר איזה כינויי כינויין האומר הריני נזיר מן הדבילה ולמה[1] קרי ליה כנויי מה שייך דבילה בנזירות וי"ל דבירוש'[2] קרי לדבילה תירוש: **אמר ר' יהודה אף כשאמרו ב"ש לא אמרו אלא באומר הרי עלי קרבן.** רבי יהודה פליג אתנא דמתניתין אליבא דב"ש וקאמר דלא הוי נזיר לדין נזירות כיון דלא נדר מאשר יולא מגפן היין אלא נדור הוי מן הגרוגרות ומן הדבילה כאילו אמר הרי הן עלי כקרבן וא"ת והא איהו נזיר קאמר ואיך יהיה נזיר[3] וי"ל דנזיר לשון הפרשה וכאילו אמר הריני פרוש מן הגרוגרות וא"ת והא בנדרים (דף יג.) מוכח לרבי [יהודה] אמר[4] קרבן לא הוי נדר בקרבן עד שיאמר כקרבן בכ"ף וי"ל דה"מ כשלא אמר עלי אלא ככר זה קרבן אבל כי אמר ככר זה עלי קרבן א"ל לומר כ"ף: **אין אדם מוציא דבריו לבטלה.** נחלקו בערכין (דף כ. ע"ש) בהאומר ערך כלי עלי דאין ערכין לכלי רבנן פטרי ליה מכלום ור"מ פליג ואמר אדם יודע שאין ערך לכלי וגמר ואמר לשם דמים ונותן דמי הכלי להקדש לפי שאין אדם מוציא דבריו לבטלה וה"נ אדם יודע שאין נזירות בגרוגרות וגמר ואמר לשם נזירות יין וב"ה סברי לה כר' יוסי דאמר בגמר דבריו אדם נתפס והאי נדר ופתחו עמו הוא דר'[5] יוסי בהאומר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים תרעה עד שתסתאב ותמכר וחצי דמיה לעולה וחצי דמיה לשלמים וה"נ בגמר דבריו שאמר גרוגרות נתפס וכיון שאין נזירות בגרוגרות לא הוי נזיר ואע"ג דבתחלה אמר הריני נזיר חזר בתוך כדי דבור ואמר מגרוגרות ובגמר דבריו אדם נתפס כאילו נדר ובתוך כדי דבור מלא פתח לו וחרטה דכיון שנדרו ופתחו עמו לא חל כלל וא"ת והאמר[6] ר' יוסי בגמר דבריו אדם נתפס הוי פי' אף בגמר דבריו אדם נתפס והוי תמורת עולה ותמורת שלמים וה"נ נתפוס לשון ראשון נמי דקאמר נזיר ויהיה נזיר מיין [ט]ונזיר מן הגרוגרות וי"ל דהכי מפורש[7] בתמורה (דף כו.) היכא[8] דדבריו סותרין זה את זה וליכא למימר דסיפא לפרושי תחלת דבריו קאתי הלכך חיילי ב' הלשונות לר' יוסי והוי תמורת עולה ותמורת שלמים אבל במתני' איכא למימר דסיפא לפרושי רישא כלומר (כיון) האי דקאמר נזיר לאו מיין קאמר אלא מגרוגרות והלכך גמר דבריו עיקר הן ליתפס בהן ולא בתחילת דבריו ובהכי מתיישב לי דלא תקשה מדר' יהודה אדר' יהודה דר' יהודה אית ליה במתני' דנזיר[9] הוי מגרוגרות ולא נזיר מיין אפי' לב"ש ואמאי והא שמעינן ליה לרבי יהודה דפליג אדרבי יוסי בההיא דתמורה (זבחים ל:) וקאמר תפוס לשון ראשון ה"נ נתפוס לשון ראשון וליהוי נזיר מיין אלא ודאי דוקא בתמורה פליגי דהדברים סותרין זה את זה וליכא למימר דדיבור האחרון מפרש אבל הכא ודאי דאיכא למימר דלפרושי קאתי י"ל דודאי דלפרש בא ולומר לאו אין נדרתי וניחא נמי דלא קאמר דב"ש סברי כר' יהודה דאמר תפוס לשון ראשון עיקר להכי הוי נזיר מיין אלא ודאי לא שייכא ההוא פלוגתא להכא וא"ת ואמאי קאמר ב"ה כר' יוסי לימא דסברי ב"ה כרבנן דר"מ בערכין (דף כ.) דאמרי אדם מוציא דבריו לבטלה וי"ל דלא ניחא ליה לאוקמי ההיא פלוגתא דר"מ ורבנן בפלוגתא דב"ש וב"ה דא"כ ר"מ כב"ש להכי קאמר ב"ה כר' יוסי ומעתה אפילו א] דערכין יכול לסבור דב"ה דמתני' מטעמא דקאמר דבגמר דבריו אדם נתפס וא"ת ולר"מ דבערך כלי מתחייב דמים מטעם דאין אדם מוציא דבריו לבטלה לעולם וי"ל דלא דמי דהתם נהי דאין שייך ערך לכלי דמים מיהא שייכא ביה ואדם זה נתכוון ליתן להקדש מה שיוכל הלכך נותן דמיו וקרי להו ערך לדמי הכלי משום דערך האדם נמי הוי דמים להכי קרי דמי כלי ערך אבל גרוגרות לא שייך בהן לשון נזירות כלל וע"כ הוציא דבריו לבטלה וה"ק הריני נזיר ולא מיין אלא מגרוגרות וסיפא לפרושי תחילת דבריו קאתי הלכך לאו כלום קאמר: **לאיתשולי קאתי.** לאו דוקא לאיתשולי דהא לא בא לשאלה אלא מתחרט וחוזר בו כאדם שבא לשאול לחכ' על נדרו מחמת חרטה שהחכם מולא לו פתח וחרטה והוי נדר טעות ובטל: **אין שאלה לנזירות.** דנזירות כהקדש דכתיב קדוש יהיה גדל פרע וא"ת תיפוק ליה ב]דאין בו חרטה ותירץ (דשניהם) [דס"ל] דשני[10] הכא דתוך כדי דיבור הוא ואין צריך חרטה וב"ש [י]דהקדש טעות הוי הקדש ולהכי לב"ש לא מהני ביה שאלה וה"נ לא מהני שאלה בנזיר דאקרי קדושה דכתיב קדוש יהיה וא"ת ומה לו להאריך כל כך ולחזור ולומר ב"ש כר"מ סבירא להו כי פריך ליה מעיקרא ולב"ש נדר ופתחו עמו הוא לישני ליה לאלתר ב"ש לטעמייהו דאין שאלה כו' וי"ל דסד"א דלא[11] אמרינן ב"ש כר"מ ס"ל וחזר[12] בו משום האי קושיא שהקשה הש"ס וא"כ שוב אין יכול לתרץ ולומר דקסבר דאין שאלה דלא אמרינן אין שאלה אלא היכא דחל הקדש רגע אחד שוב אין מועיל בו שאלה אבל הכא נדרו ופתחו עמו הוא ולא חל עליה נזירות אפילו רגע אחד להכי חוזר ואומר בית שמאי כרבי מאיר דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה והרי חל הנדר רגע אחד וכי אמר מגרוגרות הוה ליה כבא לאיתשולי [י](וכל שכן) דאין שאלה להקדש: **ובית הלל כרבי שמעון דפוטר שלא התנדב כדרך הנודבים.** לקמן מייתי פלוגתא הרי עלי מנחה מן השעורין יביא מן החיטין ור"ש

פוטר

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"א מהלכות נזירות הלכה י:

תורה אור השלם

1. כֹּל יְמֵי נִזְרוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מֵחַרְצַנִּים וְעַד זָג לֹא יֹאכֵל: במדבר ו ד

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תום' ד"ה אין אדם מוציא דבריו לבטלה וכו' וי"ל דלא ניחא ליה וכו' ומעתה אפילו ר"מ דערכין יכול לסבור כב"ה דמתני' מטעמא דקאמר וכו' כצ"ל: ב] ד"ה אין שאלה לנזירות וכו' וא"ת תיפוק ליה דאין בו חרטה ותירץ דשניהם ס"ל נמחק מתיבת דאין עד תיבת ס"ל וכ"ב דאין פותחין בחרטה וי"ל דליכא מ"ד דפותחין ותירץ לשניהם ועוד י"ל דשאני הכא דתוך כדי דבור הוא ואין צריך רק חרטה כצ"ל ועי' א"מ שהגיה כך על פי התוס' דמנחות דף קג ע"א ועוד הגיה שם בדרך אחר אבל זה נראה בעיני:

פי' הרא"ש

הריני נזיר מן הגרוגרות **בש"א** ה"ז נזיר בגמ' מפרש טעמא אמר ר"י אף כשאמרו ב"ש לא אמרו אלא באומר (הריני לי) [הרי הן עלי] קרבן דלא נחלקו ב"ש וב"ה לענין נזיר דמודה ב"ש דלא הוי נזיר ולא נחלקו אלא באומר בלבי היה שיהיו הגרוגרות עלי קרבן ב"ש סברי דהוי נדור מן הגרוגרות וב"ה סברי דלא הוי נדור ות"ק סבר [א] אפילו אם אמר בלבו היה הוי נזיר כיון שהוציא נזיר מפיו ונדור לא הוי אע"ג דאמר דלהא איכוין דדברים שבלב אינם דברים הואיל והוא משנה מה שהוציא מפיו ולב"ה **לא הוי לא נזיר ולא נדור. ואמאי** בני הישיבה היו תמיהים היאך הוי נזיר לב"ש הא כתי' מכל אשר יעשה מגפן היין: **כר"מ דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה** בערכין פ' האומר משקלי עלי קא' ר"מ האומר ערך כלי זה עלי או ערך פחות מבן חדש נותן דמים ומפרש טעמיה משום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה יש לנו לומר שטעה וכסבור היה שיש נזיר בכה"ג: **כר' יוסי דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס** גבי ה"ז תמורת עולה תמורת שלמים דקאמר ר' יוסי תרעה עד שתסתאב ויביא בדמיה חציה עולה וחציה שלמים דכיון דמתחלה היה בדעתו לומר שתיהן חייל שתיהן הכא נמי מתחלה היה דעתו לומר הריני נזיר מן הגרוגרות והוי נדר ופתחו עמו עם הנדר אמר פתח של היתר וגלה לנו שאין בדעתו לידור כלל כי אמר דברי' שאינן כי אין נזיר מן הגרוגרות: **ולב"ש נדרו ופתחו עמו.** דנהי דאית להו דאין אדם מוציא דבריו לבטלה מ"מ מה שהוציא מפיו מן הגרוגרות מאי קא עבדת ובמאי דיינת ליה דלא דמי לאומר ערך כלי ופחות מבן חדש עלי דהתם מתוך שאין אדם מוציא דבריו לבטלה מתרצינן לדיבוריה דערך דקאמר היינו דמים אבל הכא מן הגרוגרות דקאמר דיינינן (דמאס) [דסתר] לי' ומשני מתוך שאין אדם מוציא דבריו לבטלה מראשית דבריו דאמר הריני נזיר הוי נזיר ומה שאמר מן הגרוגרות דיינינן ליה בחזרה שרצה למצוא פתח שאלה לנדרו כאדם המתחרט על נדרו ובא לפני חכם ופותח בפתח של חרטה לשאל על נדרו גם זה נתחרט בתוך כדי דיבור ואמר דבר שיהא ניכר בזה שסותר מה שאמר הריני נזיר ולא אזלינן בתר סיפא דמילתי' דב"ש לטעמייהו דאמר לקמן [ברפ"ה] דהקדש בטעות הקדש דילפינן מתמורה הלכך לא שייך בה שאלה וה"ה חזרה וכן נמי בנזיר דכתיב ביה קדוש יהיה ואף בתוך כדי דיבור אין יכול לחזור בו הלכך הוי נזיר: **וב"ה סברי כר"ש** גבי הרי עלי מנחה מן השעורים דקאמר **פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבים** הכא נמי

מסורת הש"ס

א) [לקמן י. מנחות פא: קג.], ב) [ערכין ה. וש"נ], ג) [פסחים נג: וש"נ], ד) [לקמן יב: מנחות פא: קג.], ה) נדרים עח. ב"ב קכ:, ו) פסחים נג: מנחות קג. [ערכין כ:], ז) צ"ל שאלה, ח) מכאן שייך לע"ב, ט) צ"ל ונדור, י) גירסת א"מ לטעמייהו, כ) גירסת א"מ וב"ש ס"ל.

נוסחת הריב"ן

א] בדבריו: ב] (הריני כו') הדבילה ליתא בכי": ג] שאוסרין: ד] זה: ה] לזה: ו] (דמי) ליתא בכי": ז] ומש"ה: ח] ובסוף: ט] (מתניתין כו' לא הוי) ליתא בכי": י] שאוסרין עליו כקרבן הס"ד ואח"כ מה"ד מתניתין קתני לב"ה דאפי' נדור לא הוי ולישנא אחרינא אמרי לה ר' נתן אומר כו' והס"ד ואח"כ מ"ה אמר הרי עלי והשאר ליתא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ובית שמאי נמי: (ב) רש"י ד"ה א"ר יהודה וכו' שום נזירות כלל בזמן שאומר הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה אלא שאמרו שחוששין לדבריו לפי מה שאומר הרי הן עלי קרבן נ"ב פי' שאומר עתה בלבו כאילו היה אז שיהיו הגרוגרות עלי קרבן: (ג) ד"ה ערך וכו' דבריו לבטלה דהאומר ערך זה עלי וכו' וחייב בכל דמיו אף ה"נ כו' ועי' ערכין דף כ ע"א ת"ר המעריך פחות מבן חדש ר"מ אומר נותן דמיו וחכ"א לא אמר כלום במאי קמפלגי ר"מ סבר אין אדם מוציא דבריו לבטלה יודע שאין נמי וכו' ופליגי נמי התם בכלי וע"ש עוד דף כ ע"ב: (ד) ד"ה וב"ה וכו' חציה שלמים התם אמרינן וכו' דליכא למימר: (ה) ד"ה ולב"ש נמי וכו' שמאי הוא אמאי: (ו) ד"ה וב"ה סברי וכו' קתני לה הס"ד ואח"כ מ"ה ב"ש סברי נדור: (ז) ד"ה לישנא אחרינא אמרי לה כו' נדור ואינו נזיר וכו' והיינו דלא כר' נתן ומתניתין קתני לב"ה אינו נזיר אבל נדור מיהא הוה ולישנא אחרינא אמרי לה ר' נתן אומר כו' דאפילו נדור לא הוי הס"ד ואח"כ מ"ה אמר הרי עלי:

הגהות התוספות

1. צ"ל ותימה למה. 2. צ"ל דבירושלמי מפרש דקרי אינשי כו'. 3. צ"ל נדור. 4. צ"ל דאם אמר. 5. צ"ל הא דר' יוסי. 6. צ"ל והא ר' יוסי דקאמר בגמר. 7. צ"ל דהכי מילי, ותיבות דהכי מפורש נמחק. 8. תיבות היכא נמחק. 9. צ"ל דנזיר. 10. תיבות דשני ותירץ דשניהם נמחק, ו"צ"ל דשני הכא כו'. 11. צ"ל לא אי. 12. צ"ל דחזר.

מוסף רש"י

הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה. גרוגרת ודבלה לא שייכא בהו נזירות (מנחות קג.) ואין נזירות אלא מן היין (שם פא: מכת"י). **בית שמאי אומרים נזיר.** מן היין דתפוס לשון ראשון (שם קג.) אע"פ שאמר ענין שאינו בנזירות, כיון דאמר הרי אני נזיר תפוס לשון ראשון והוי נזיר (שם פא:) וכיון דאמר הריני סתם, נזירות מיין משמע (שם מכת"י). **ובית הלל אומרים אינו נזיר.** דנדר ופתחו עמו הוא (שם). **בגמר דבריו אדם נתפס.** אף בגמר דבריו אדם נדבק ונתפס, כלומר תופס הוא את גמר דבריו, דתנן הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים, הרי זו תמורת עולה, דברי ר' מאיר דאמר תפוס לשון ראשון, ר' יוסי אומר אם לכך נתכוון תחלה הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחד ועל כרחו הוציא זה אחר זה, דבריו קיימין ותרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים (פסחים נג:). **נדר ופתחו עמו הוא.** עם הנדר פתח בחרטה (מנחות פא: מכת"י) עם הנדר אמר פתח בחרטה (שם קג.). **אין שאלה בהקדש.** [illegible]

א) נראה דצ"ל וא"ק סבר ואפילו אם אמר בלבו היה לקרבן מ"מ הוי נזיר כיון שהוציא וכו'

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות